

ІНТЕГРАЦІЯ РІЗНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОХОДЖЕННЯ СТУДЕНТАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

У статті розкривається важливість інтеграції різноманітних видів діяльності в процесі проходження педагогічної практики майбутніми вчителями початкових класів.

Забезпечення загального гармонійного розвитку дитини – одне із основних завдань, поставлених перед початковою школою Державною національною програмою "Освіта" (Україна ХХІ століття), Законом України "Про освіту". Розв'язання його потребує нових теоретичних підходів як до визначення змісту (програмового забезпечення навчального процесу), до розробки нових технологій навчання, так і до професійно-педагогічної підготовки вчителя.

Загальними теоретичними засадами визначення нового змісту шкільної та вищої школи при викладанні фундаментальних, професійно-орієнтованих дисциплін протягом проходження педагогічної практики є широке застосування нових інформаційних технологій: гуманізації, диференціації, інтеграції. Зосередимо увагу на одному з важливих напрямів оновлення сучасної освіти – інтеграції.

Інтегрований підхід до організації навчання мав місце в різні періоди історичного розвитку суспільства. Так, інтеграції знань як основі цілісного сприйняття й пізнання світу, а також методичному засобу навчально-виховного процесу присвятили свої дослідження Я.А. Коменський, Й.Г. Песталоцці, К.Д. Ушинський, В.О. Сухомлинський. Сьогодні триває пошукова робота науковців Н.М. Бібік, М.С. Вашуленка, С.У. Гончаренка, І.М. Козловської, В.П. Тименка, О.Я. Савченко щодо втілення інтегрованого підходу до організації процесу навчання й виховання [1].

Інтеграція – поняття багаторакурсне. Воно розглядається з точки зору діалектики, філософії, філології тощо. **Педагогічна інтеграція** – це доцільно організований зв'язок однотипних частин і елементів змісту, форм і методів навчання в рамках освітньої системи, що веде до саморозвитку особистості [1: 30]. Тобто, інтегрування – це якісно відмінний спосіб структурування, презентації та засвоєння програмового змісту, що уможливорює системний виклад знань у нових органічних взаємозв'язках і має значний вплив на розвиток особистості молодшого школяра. Пріоритетними **напрямами інтеграції** є інтеграція за цілями педагогічного процесу, інтеграція за змістом, формами та методами [1: 86]. Навчання, побудоване на інтегрованому підході, створює сприятливі умови для прояву творчості дитини й учителя. Воно гарантує свободу вибору теми, змісту, засобів, які використовуються в організації навчання молодших школярів. Цей вибір і зумовлений перспективними й поточними дидактичними, виховними та розвивальними завданнями навчально-виховного процесу.

Одним із важливих факторів впливу на реалізацію триєдиної освітньої мети є діяльність особистості. У процесі діяльності відбувається всебічний і цілісний розвиток особистості людини, формується її ставлення до навколишнього світу. Щоб діяльність сприяла формуванню запланованого образу особистості, її потрібно організувати і розумно спрямувати.

Основні **види діяльності дітей і підлітків** - навчання, праця, гра. За спрямованістю розрізняють *пізнавальну, суспільну, спортивну, художню, технічну, ремісничу, гедонічну* (спрямовану на задоволення) діяльність. Особливий вид діяльності – *спілкування* [2: 161].

Діяльність може бути активною і пасивною. Навіть найменша дитина вже проявляє себе як активна істота. Вона пред'являє вимоги до дорослих, одноліток, виражає своє ставлення до людей, предметів. В подальшому під впливом середовища і виховання активність може як підвищуватись, так і знижуватись. Хороший розвиток забезпечується лише активною, емоційно забарвленою діяльністю, в яку людина вкладає всю душу, в якій повністю реалізує свої можливості, виражає себе як особистість. Ось чому важлива не стільки діяльність взагалі, скільки активність особистості, що проявляється в цій діяльності.

Активність у навчанні дозволяє школяреві швидше й успішніше оволодівати соціальним досвідом, розвиває комунікативні здібності, формує ставлення до оточуючої дійсності. Пізнавальна активність забезпечує інтелектуальний розвиток дитини. Для неї характерна не тільки потреба розв'язувати пізнавальні завдання, але й необхідність застосовувати отримані знання на практиці. Трудова активність стимулює швидке й успішне формування духовного світу особистості, визначає готовність багато й успішно працювати.

З метою підвищення рівня ефективності діяльності молодших школярів, розвитку їх творчих здібностей, оптимізації процесу засвоєння знань, удосконалення всього навчально-виховного процесу у наш час проводять інтегрування різнопредметних знань у початковій ланці освіти, оскільки саме для молодших школярів властиве цілісне сприйняття навколишнього світу без усвідомлення їх істотних ознак.

Педагогічна діяльність учителя полягає у тому, щоб здійснювати управління активною і свідомою діяльністю учнів, спрямованою на засвоєння навчального матеріалу. Сучасна дидактика вважає, що діяльність учителя полягає не у простій передачі учням певної суми знань і умінь, а в організації активної діяльності самих учнів, спрямованій на засвоєння нових знань, умінь і навичок.

Цикл будь-якої управлінської діяльності містить такі елементи: *планування, організація, стимулювання, точний контроль, регулювання діяльності, аналіз її результатів*. Ці елементи й властиві діяльності вчителя.

Тому керівна роль у навчальному процесі належить педагогу, але сам навчальний процес не можливий без активної діяльності учнів.

Розв'язання цих складних завдань у великій мірі залежить від учителя, його професійної підготовки. Через те, згідно із Законом України "Про вищу освіту", однією з актуальних проблем діяльності вищої педагогічної школи є проблема підвищення якості підготовки майбутніх учителів, здатних до активної творчої діяльності в різних галузях громадського та суспільного життя, постійного професійного зростання, самовдосконалення [2: 203].

Професійна підготовка включає теоретичну та практичну підготовку. Теоретична передбачає ознайомлення з курсом педагогіки, психології, теорії та практики з окремих методик у системі лекцій, семінарів, індивідуальних занять, а практична підготовка передбачає формування вмінь і навичок під час практик, лабораторних робіт, спостережень за уроками, проведення різних видів педагогічної практики.

Педагогічна практика є складовою частиною навчально-виховного процесу. Вона забезпечує поєднання теоретичної підготовки майбутніх учителів з їх практичною діяльністю, сприяє формуванню творчого ставлення до педагогічної праці, визначає ступінь професійної здатності та рівень педагогічної свідомості.

У процесі педагогічної практики студенти набувають професійних умінь, визначають мету виховання у відповідності з рівнем вихованості учнів, виробляють стратегію навчально-виховного процесу на основі педагогічної діагностики та прогнозування, використовують різні форми і методи навчально-виховного процесу, аналізують, узагальнюють та корегують його.

Традиційно у *структурі педагогічної практики* виділяють навчальний, виховний і науково-дослідницький напрями. Навчальна практика включає практику "Пробні уроки", "Перші дні дитини в школі" та переддипломну педагогічну практику. Зміст виховної практики складають виховна та гурткова робота, виховна робота за місцем проживання, літня практика в дитячих оздоровчих таборках. Науково-дослідницька практика передбачає роботу щодо вивчення індивідуальних особливостей учнів, колективу, збору матеріалу для написання курсових, бакалаврських та дипломних (магістерських) робіт [3].

На сучасному етапі, насамперед, потребує вдосконалення процес формування готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності, наближення їх до умов роботи у школі. Оскільки структурою діяльності педагога визначено низку взаємозумовлених компонентів діяльності (діагностична, орієнтовно-прогностична, конструктивно-проектувальна, організаційна, комунікативно-стимулювальна тощо), завданням професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя початкових класів є формування у студентів навичок практичного застосування цих компонентів, підготовка до організації вищезазначених основних видів діяльності молодших школярів. Для підвищення ефективності реалізації поставленого завдання, на нашу думку, необхідно інтегрувати всі компоненти педагогічної діяльності саме у процесі проходження студентами педагогічної практики, адже, як зазначає О.Я. Савченко, інтеграція різних сторін педагогічної дійсності, – один із провідних принципів оновлення методичної системи навчання. Цей принцип є особливо необхідним для організації педагогічного процесу у початковій школі [1].

Доцільним є інтегрування педагогічних дисциплін з проходженням педагогічної практики на основі системного та діяльнісного підходів. Системність означає єдину логіку побудови змісту педагогічних курсів, їх взаємозв'язок і наступність, що забезпечить цілісність педагогічної підготовки майбутніх учителів. Проходження різних видів педпрактики супроводжується інтегрованим кусом "Педагогіка", який передбачає вивчення студентами його складових у такій послідовності: "Педагогіка школи", "Методика виховної роботи", "Історія педагогіки", "Основи педагогічної майстерності" [4].

Таким чином, актуальність і складність ефективного здійснення професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів потребують комплексного підходу у пошуках найоптимальніших варіантів успішного розв'язання цієї проблеми, консолідації зусиль науковців та викладачів педагогічних навчальних закладів. При цьому доцільно запроваджувати інтегрований підхід до реалізації студентами різних видів діяльності під час проходження ними педагогічної практики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Іванчук М.Г. Інтегроване навчання: сутність та виховний потенціал. (Виховання особистості молодшого школяра в умовах інтегрованого підходу до навчання). – Чернівці: Рута, 2004. – 360 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Чернівці, 2003. – 528 с.
3. Коджаспирова Н.В. Педагогическая практика в начальной школе. – М., 2000. – 286 с.
4. Сметанський М. Удосконалення змісту педагогічної підготовки майбутніх учителів // Наук.вісник Чернівецького національного університету. – Вип. 178. – Чернівці, 2003.

Матеріал надійшов до редакції 15.03.2005 р.

Чорней И.Д. Интегрирование разных видов деятельности в процессе прохождения студентами педагогической практики.

В статье раскрывается важность интегрирования разных видов деятельности в процессе прохождения студентами педагогической практики будущими учителями начальных классов. Анализируются способы интегрирования и условия обеспечения интегрированного подхода в профессиональной деятельности студента.

Chorney I.D. The Integration of Different Types of Activities in the Process of Students' Teaching Practice.

The article highlights the importance of integration of different types of activities in the Process of teaching practice of prospective primary school teachers. The author analyses the techniques of integration and prerequisites which provide the integrated approach to students' professional activities.